



*Къде е пресечената точка между миналото, настоящето и бъдещето на нашето общество? Сайтът **desebg.com** ви предлага отговор в актуалния коментар на депутата в Европейския парламент Андрей Ковачев (ЕНП/ГЕРБ) по повод Деня на признателност и почит на жертвите на комунизма, който България отбелязва официално днес.*

Тази година за трети път официално отбелязваме Деня на признателност и почит към жертвите на комунистическия режим. Първи февруари 1945 г. е денят, в който е произнесена и изпълнена смъртната присъда срещу 147 души от политическия елит на Третото българско царство – регенти, депутати, офицери, министри, общественици. Датата беше вписана в официалния календар през 2011 г. с [решение на българското правителство](#), а миналата година паметта на жертвите беше почетена и от новоизбрания български президент [Росен Плевнелиев](#).

Датата е символична в много отношения. Тази пролет ще отбележим и седемдесетата годишнина от спасяването на българските евреи, станало възможно благодарение на активността на граждани, политици, духовници и общественици – събитие, което символизира толерантността на българската нация. Нека си спомним също и че освен спасените петдесет хиляди български евреи България е издала и над петнадесет хиляди транзитни визи на евреи от Европа, с което спасява и техния живот. А днес отбелязваме отново 1 февруари 1945 г. – датата, на която две години по-късно политическото насилие взема връх над толерантността. Дата, символ на началото на кървавите репресии на комунистическия режим срещу българския народ, на физическото убийство на българския политически и икономически елит.

В окупираната от Червената армия комунистическа България няма вече кой да спаси спасителите на българските евреи, като например по-късно обявения за праведник на Европа Димитър Пешев, заместник-председател на Народното събрание, който бива осъден от Народния съд. Македонските българи Чкартов и Гюзелев спасяват и еврейския треньор на Футболен клуб „Македония“, но тях няма кой да спаси - след това в Титова Югославия те биват разстреляни като народни врагове заедно с още над двадесет хиляди македонски българи.

Къде се намира България днес, почти седемдесет години след гибелта на стария елит на страната, голяма част от който е бил формиран именно въз основа на способностите и достойнствата на човека – образование, трудолюбивост, лични усилия, предприемчивост. Качества, върху които се гради всяко стабилно общество. Къде и кои са днешните примери за подражание?

Отговорът, за съжаление, е ясен на всички. Причината е критерият за успех в посткомунистическа България, източник на цялостното усещане за несправедливост. Най-общо за елит в България се опитват да се представят три групи. Първата е комунистическата номенклатура и нейните биологични наследници. Втората група са сътрудниците на Държавна сигурност и произлезлите от тях мафиотски структури. И едва третата – немалка, но далеч не толкова шумна част, са хората, успели благодарение на своите способности. Какви ценности носи всяка една от тези групи, какъв пример за подражаване дават?

Висшата партийна номенклатура се състоеше от членовете на Политбюро и на Централния комитет на БКП. Това бяха хората, фокусирани в себе си най-голямото обществено възмущение в годините непосредствено след 10 ноември 1989 г. На пръв поглед те получиха своята историческа присъда още тогава и в голямата си част слязоха сравнително бързо от политическата или икономическата сцена. Самият режим беше окачествен като [престъпен със закон от Народното събрание](#), но то има само символичен, морален характер и в никакъв случай не се отнася до носителите на тази диктатура. Какво обаче се оказа на практика? На сцената излязоха техните наследници, някои от които и днес продължават да са активна част от политическия или икономически елит. Безспорно, в една демократична държава никой няма право да осъжда децата заради престъпленията или грешките на родителите им. Но правилно ли е тези престъпления и грешки непременно да водят до икономически, финансови и политически привилегии на внуците им? Кое е посланието на тези наследници днес? От тяхна гледна точка – успехът им вероятно може да бъде посочен за пример за демократичността и толерантността на българското общество. За мнозинството обаче

тяхното посланието е съвсем различно – че това е комунистическа аристокрация, елит по рождение.

Вторият път към елита на посткомунистическа България минаваше през връзките с [Държавна сигурност](#).

Те бяха вторият ешелон на комунистическата номенклатура – „експертите”, които управляваха държавните институции и учреждения през комунизма, които имаха познанствата и влиянието да развият успешен бизнес след падането на комунизма, да се включат в приватизацията, а след това да фалират държавата. Доскоро всички ги познаваха, но имената им бяха обвити в слухове. Какво е тяхното послание? Успехът става с връзки с комунистическата номенклатура, той зависи от способността да изтласкаш конкурента си, не с качества, а с познанства. По възможност с хората от първата група. Държавна сигурност се превърна в един от основните социални асансьори на комунистическа, но и на посткомунистическа България.

Третият път към успеха беше пътят на хората, които през тези години успяха по честен начин да получат добро образование, да изградят кариера, да бъдат успешни предприемачи, въпреки пречките от първите две групи. Това беше пътят на изтласканите, които обаче със способностите си успяха да преодолеят препятствията. А някои, които не успяха да се преборят, емигрираха в чужбина. Не заради ниското заплащане, а заради липсата на перспектива. Заради стъкления похлупак, поставен върху тяхната перспектива от първите две групи. Примерът и посланието на тази група е ясен, проблемът е че, че тези хора често остават невидими. Защото първите две групи са толкова шумни и арогантни, че се опитват да подтиснат точно тези примери за успех чрез личните качества.

Може ли да се промени това? Разбира се, това е дългосрочен процес, който ще отнеме години. Но пътят е ясен – това може да стане само чрез налагането на правила за кариерно развитие, правила в бизнеса, правила в образованието. Прозрачност и предвидимост в развитието на кариерата, но и в развитието на бизнеса. Прозрачност за бъдещето, но и прозрачност за миналото.

В това се състои и общественият смисъл от отварянето на досиетата на Държавна сигурност. В това се състои и смисълът от разширяването на обхвата на Закона за досиетата, който даде права за осветяване на кредитните милионери и на бившите сътрудници на ДС във висшите ешелони на днешните специални служби. Същото беше и посланието на политическото решение вече да не се изпращат посланици, свързани с Държавна сигурност. Малки, но значими победи с оглед агонията през последните две

Какво символизира 1 февруари 1945 г.*

Написано от Христо Христов
Петък, 01 Февруари 2013 16:21

десетилетия. В това се състои и стремежът за налагане на ясни правила в кариерното развитие или в достъпа да образование.

Новите правила не могат да се харесат на първите две групи от т. нар. обществен елит – наследниците на номенклатурата и сътрудниците на Държавна сигурност. И точно затова те често проявяват своята арогантност – това е бронята им, с която защитават претенцията си, че са истински елит. Дилемата на целия български преход може да се опише през думите на двама бивши министър-председатели – дали искаме да сме държава на братовчеди или нормална държава. А резултатът би трябвало да бъде появата на ясни критерии за успех въз основа на личните качества и формирането на признат обществен, икономически, културен елит. С ясната гаранция, че този елит не е затворена самодостатъчна каста, а е истински ориентир за доброто и злото. Тогава ще може да се прояви отново и традиционната българска толерантност, както през 1943 г. при спасяването на българските евреи. Волята за утвърждаване на тези ценности е и най-добрият начин да почетем жертвите на 1 февруари 1945 г.

**Коментарът на евродепутата Андрей Ковачев ЕНП/ГЕРБ е публикуван на неговия сайт andrey-kovatchev.eu.*